

Remissyttrande

Datum 2022-03-08

Dnr 04582-2021

Handläggare

Lisa Bredahl Nerdal
Havsmiljöenheten
lisa.bredahlnerdal@havochvatten.se

i.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Promemoria Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tillstyrker de förslag om passivt uppfiskade fiskeredskap som lämnas i Promemoria Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg.

HaV ser positivt på införandet av en möjlighet för Transportstyrelsen att införa föreskrifter om skyldighet att lämna passivt uppfiskat avfall i hamn, för att minska mängden skräp i havet, då detta medför ökad möjlighet att uppnå god miljöstatus i våra havsområden. Myndigheten anser dock att detta bör följas upp på så sätt att det inte medför ökade kostnader för fiskare, till exempel genom ökade hamnavgifter. Detta skulle kunna leda till att mindre mängd passivt uppfiskat avfall tas i land. HaV ser också positivt på att kommuner tar över tillsynen för fritidsbåtshamnar, då det kommer att öka antalet tillsynstillfällen och därmed troligtvis medföra bättre avfallshantering i dessa hamnar.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Generella synpunkter

HaV arbetar för bevarande och hållbart nyttjande av Sveriges havs- och vattenområden och för att uppnå god miljöstatus enligt EU:s havsmiljödirektiv. Sveriges havsområden är utsatta för varierande former av miljöpåverkan, där marint skräp är en utav flera belastningar. Detta sammanfattas till exempel i HaV:s senaste bedömning av miljötillståndet för Nordsjön och Östersjön som beslutades 2018 och som visar på att god miljöstatus för havet inte kommer att nås inom en överskådlig framtid. Ett verktyg för att nå god miljöstatus för havet är åtgärdsprogrammet för havsmiljön. Det senaste beslutades 2021 och gäller 2022-2027. Det innehåller bland annat åtgärder mot marint skräp, varav en åtgärd är att främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap, samt förebygga nya förluster av redskap. 75 procent av de åtgärder som är framtagna med utgångspunkt i havsmiljödirektivet kopplar till annan lagstiftning. Rationalisering och samordning med annan sektorslagstiftning är därför viktigt för att uppnå havsmiljödirektivets mål, både på nationell nivå och EU-nivå.

HaV har under flera projekt byggt upp expertkunskap om marint skräp och förlorade fiskeredskap som även innefattar kunskaper om insamling och återvinning, vilket var en av anledningarna till att HaV 2019 fick i uppdrag av regeringen att utreda och lämna de författningsförslag som krävs för att genomföra kraven på fiskeredskap i engångsplastdirektivet. Direktivet innefattar även krav på att producenter av fiskeredskap som innehåller plast ska täcka kostnaderna för den separata insamlingen av uttjänta fiskeredskap som innehåller plast och som har lämnats in till lämpliga mottagningsanordningar i hamn i enlighet med mottagningsdirektivet.

Specifika synpunkter

4.2.1 Skyldighet att ha en godkänd avfallshanteringsplan - När det gäller förslaget om att Naturvårdsverket ges tillfälle att yttra sig om innehållet i avfallshanteringsplanen till Transportstyrelsen (TS), 9 kap. § 18 förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg, vill HaV uppmärksamma regeringen på att HaV utifrån sin erfarenhet av avfallskategorin passivt uppfiskat fiskeredskap och sitt ansvar enligt havsmiljöförordningen gärna är behjälplig med stöd. Vi ser också gärna att det tydliggörs att TS i dessa fall bör samråda även med HaV eller på annat lämpligt sätt samverka.

Kap 4.4 - När det gäller förslaget om att TS ska få meddela föreskrifter om skyldighet för hamnar att ta ut avgift för mottagning av avfall från fartyg, vill HaV uppmärksamma regeringen på att HaV utifrån sin erfarenhet av avfallskategorin passivt uppfiskat fiskeredskap och sitt ansvar enligt havsmiljöförordningen gärna är behjälplig med stöd.

Kap 7 Konsekvenser - Konsekvensutredningen innefattar inte producenter av fiskeredskap som innehåller plast. HaV bedömer att förslagen kan medföra konsekvenser för fiskeredskapsproducenter. Detta mot bakgrund av att det i förordning (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap, som är implementering av kraven på fiskeredskap som innehåller plast i engångsplastdirektivet, i 26 och 30 §§ anges att producentansvarsorganisation för fiskeredskap från 2025 ska betala en avgift som ska täcka kommunens kostnader för att transportera bort avfall som utgörs av fiskeredskap från en sådan mottagningsanordning som avses i 3 kap. HaV bedömer därför att det bör göras en konsekvensutredning för producenter av fiskeredskap som innehåller plast.

Kap 7.3.3 Konsekvenser för fiskare - När det gäller bedömningen av att skyldigheten att i hamn lämna passivt uppfiskat avfall inte medför några stora kostnader för fiskarna utan i stället kan bli en viss vinst, noterar HaV att det inte gjorts en konsekvensbedömning för producenter av fiskeredskap som innehåller plast, se kommentar ovan under kap. 7. Förslagen i promemorian skulle kunna innebära att det kommer behövas mottagningsanordningar för bland annat separat insamling för passivt uppfiskade fiskeredskap i cirka 2500 hamnar. Det borde rimligtvis medföra kostnader för producentorganisationer för fiskeredskap som innehåller plast som i sin tur lägger en ökande kostnad som prispåslag på fiskeredskap. HaV föreslår därför att detta bör konsekvensutredas närmare för att undersöka på vilket sätt fiskare kan komma att påverkas av förslagen i promemorian.

Beslut om detta yttrande har fattats av biträdande avdelningschefen Per Olsson efter föredragning av utredaren Lisa Bredahl Nerdal. I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksjuristerna Märta Zetterberg och Fredrik T Lindgren, utredarna Charlotta Stadig och Fredrik Lindgren medverkat.

Per Olsson

Lisa Bredahl Nerdal